

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради PhD 8170
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії Дарморіз Соломія Юріївна, 1996 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2018 році Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка за спеціальністю «Середня освіта (Історія)», аспірантка кафедри історії України, археології та спеціальних галузей історичних наук Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка Міністерства освіти і науки України, м. Тернопіль, виконала акредитовану освітньо-наукову програму Історія та археологія.

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Вченої ради Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка Міністерства освіти і науки України, м. Тернопіль, від 25 березня 2025 р. № 96, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради – Бармак Микола Валентинович, доктор історичних наук, професор кафедри історії України, археології та спеціальних галузей історичних наук Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Рецензентів

Кліш Андрій Богданович – доктор історичних наук, професор кафедри історії України, археології та спеціальних галузей історичних наук Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Москалюк Микола Миколайович – доктор історичних наук, професор кафедри історії України, археології та спеціальних галузей історичних наук Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Офіційних опонентів

Добржанський Олександр Володимирович – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії України Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Гуменний Сергій Любомирович – доктор філософії, асистент кафедри історії Центральної та Східної Європи Київського національного університету імені Тараса Шевченка

на засіданні «15» травня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки Соломії ДАРМОРИЗ на підставі публічного захисту дисертації «Діяльність «Дирекції мит у Львові» (1922–1927 рр.)» за спеціальністю 032 Історія та археологія.

Дисертацію виконано в Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка Міністерства освіти і науки України, м. Тернопіль.

Науковий керівник – Зуляк Іван Степанович, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії України, археології та спеціальних галузей історичних наук Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Дисертація містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, які виконують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для галузі знань 03 Гуманітарні науки. Дисертація виконана державною мовою, відповідно до вимог МОН, освітньо-наукової програми закладу, специфіки галузі знань та спеціальності. Дотримано вимог пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Здобувачка має 11 опублікованих наукових праць, серед яких: 1 стаття (у співавторстві) у періодичному виданні, проіндексованому в базі даних Scopus; 3 статті у наукових фахових виданнях України категорії Б; 1 стаття у

періодичному науковому виданні інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку та/або Європейського Союзу; 6 публікацій у збірниках матеріалів і тез конференцій.

Статті, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації:

1. Кулик С. Ю. Умови та особливості переміщення транспортних засобів через митні кордони Речі Посполитої у міжвоєнний період. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Історичні науки*. Видавничий дім «Гельветика», 2023. Том 34 (73) № 1. С. 86–91. URL: <https://doi.org/10.32782/2663-5984/2023/1.12>
2. Кулик С. Підготовка кадрів митної служби Дирекцією мит у Львові (1920-ті рр.). *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Історичні науки*. 2023. Том 39. С. 217–230. URL: <https://doi.org/10.32626/2309-2254.2023-39.217-230>
3. Zuliak, I. & Kulyk, S. Material, Medical and Social Security of Inspectorates of the Customs Guard of the Directorate of Duties in Lviv (the mid-1920s). *Skhidnoievropeiskyi istorychnyi visnyk [East European Historical Bulletin]*, 29. 2023. С. 130–145. URL: <https://doi.org/10.24919/2519-058X.29.292930>
4. Кулик С. Ю. Особливості визначення прикордонних меж у Станіславівському воєводстві в 1920-х рр. *Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича: Історія*. 2023. № 2 (58). С. 98–109. URL: <https://doi.org/10.31861/hj2023.58.98-109>
5. Соломія Кулик Особливості переміщення громадян і матеріальних цінностей зі східних воєводств Другої Речі Посполитої (1920-ті рр.). *Rocznik Chełmski. Chełm*. 2024. Том 28. С. 181–191. URL: https://srch.com.pl/tom_28/

У дискусії взяли участь голова, рецензенти, офіційні опоненти та висловили зауваження:

Бармак Микола Валентинович – доктор історичних наук, професор кафедри історії України, археології та спеціальних галузей історичних наук Тернопільського національного педагогічного університету імені

Володимира Гнатюка. Без зауважень.

Кліш Андрій Богданович – доктор історичних наук, професор кафедри історії України, археології та спеціальних галузей історичних наук Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

1. Розширення аналізу контрабанди як соціально-економічного явища. Митна політика, безумовно, мала значний вплив на боротьбу з контрабандою, і варто було б більш детально дослідити методи та ефективність боротьби з цим явищем, що було одним з основних завдань митних органів.

2. Залучення додаткових джерел, зокрема, матеріалів з місцевих архівів, може ще більше доповнити картину того, як митна служба взаємодіяла з місцевим населенням і впливала на їх повсякденне життя. Це допомогло б зробити висновки більш повними та комплексними.

3. Поглиблене дослідження політичних аспектів митної діяльності, зокрема, розгляд її взаємозв'язку з польською державною безпекою, дасть можливість краще зрозуміти роль митної політики у формуванні державної політики на прикордонних територіях.

Незважаючи на це, якість дослідження в цілому відповідає вимогам, які ставляться до дисертацій, що подаються на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Усі положення роботи мають наукове обґрунтування, що підтверджується використанням значного обсягу джерел та наукової літератури. Авторка показала високий рівень аналітичного підходу до досліджуваної теми.

Москалюк Микола Миколайович – доктор історичних наук, професор кафедри історії України, археології та спеціальних галузей історичних наук Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Авторка вдало поєднує історичний контекст з аналізом соціальних та економічних аспектів, що дозволяє отримати комплексну картину діяльності

митних органів. Архівні матеріали та публікації того часу доповнюють і підтверджують наукові положення, що робить дослідження достовірним. Робота відкриває нові аспекти функціонування митних органів у міжвоєнний період і є значним внеском у вивчення історії митної політики Польщі.

1. Було б корисно ще більш детально розглянути, як зміни в митній політиці впливали на життя місцевого населення, зокрема, на малий бізнес і сільське господарство.

2. Поглиблений порівняльний аналіз митної політики Польщі з іншими європейськими країнами того часу дозволив би створити більш чітке порівняння митних стратегій в різних державних системах.

Добржанський Олександр Володимирович – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії України Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Попри загалом, позитивну оцінку, на яку заслуговують задекларовані у роботі наміри дисертантки, доречно звернути увагу на низку побажань та рекомендацій щодо дисертаційного дослідження. У тексті роботи авторці варто було б більш детальноше дати відповідь на такі питання.

По-перше, наскільки ефективною була організаційна модель митної служби на прикладі «Дирекції мит у Львові»?

По-друге, якими були основні виклики у сфері постачання митних структур, і як вони впливали на функціонування установи?

По-третє, яку роль відігравала «Дирекція мит у Львові» у протидії контрабанді і чи мала вона для цього достатні засоби?

По-четверте, як історичний досвід роботи діяльності «Дирекції мит у Львові» може бути використаний для реформ сучасної митної системи України?

Гуменний Сергій Любомирович – доктор філософії, асистент кафедри історії Центральної та Східної Європи Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Попри загалом позитивну оцінку, якої заслуговують окреслені у дослідженні наукові підходи та аналітичні спостереження дисертантки, доцільно звернути увагу на низку рекомендацій і побажань, які могли б поглибити зміст роботи. Зокрема, у тексті дисертації варто було б більш розгорнуто зупинитися на окремих питаннях, що викликають наукову зацікавленість і потребують додаткового уточнення.

1. Було б доречно ширше розкрити зовнішньополітичний контекст та його вплив на трансформацію митної політики в прикордонному регіоні.

2. У дисертації бракує поглибленого аналізу економічних наслідків митної політики для місцевого населення та підприємницького середовища.

3. Було б корисно розглянути механізми управління і взаємодії між «Дирекцією мит у Львові» та Міністерством фінансів Республіки Польща.

4. Робота могла б виграти від ширшого використання особистих документів, спогадів або внутрішнього листування для глибшого розкриття «людського виміру» митної служби.

5. Доцільно було б детальніше проаналізувати статистичні дані, щоб оцінити реальні результати боротьби з контрабандою.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» немає членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Соломії ДАРМОРИЗ ступінь доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 032 Історія та археологія. Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Микола БАРМАК